

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2022

REKENINGKUNDE V1 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde item strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbel penalisering nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). LET WEL: Indien punte in die memo toegeken word vir komponente van bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerd hanteer is. Aanpassings is gemaak as gevolg van sekere nuances in sommige vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken Bewerking en een deel korrek. Let Wel: Kontroleer bewerking. Moet +, -, x, ÷, of per memo wees.
11. In berekeninge, moet punte nie toegeken word indien noemer en deler omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
12. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie. Dui aan d.m.v .
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die nasienriglyn verskaf. Neem kennis dat een kommentaar meer as een aspek kan aanspreek.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 9 bladsye.

VRAAG 1

1.1 VOORRAADWAARDASIE

1.1.1 Bereken die volgende op 30 April 2022:

Waarde van slotvoorraad	
BEWERKINGS	ANTWOORD
$290 \checkmark \times 285 = 82\ 650 \checkmark$ een deel korrek (470 – bedrag hierbo) $180 \checkmark \times 275 = 49\ 500 \checkmark$ een deel korrek	$132\ 150 \checkmark$ een deel korrek
Koste van verkope	
BEWERKINGS	ANTWOORD
$\checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark$ sien hierbo $79\ 200 + 376\ 500 - 1\ 650 - 2\ 850 - 132\ 150$	$319\ 050 \checkmark$ een deel korrek

5

6

1.1.2 Deb is bekommerd oor die verkope en die winsgewendheid

Bereken: gemiddelde voorraadhoudingsperiode (in dae)	
BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{105\ 675 \text{ drie punte} \quad \text{sien 1.1.1}}{1/2 \checkmark (79\ 200 \checkmark + 132\ 150 \checkmark)} \times 365$ $\frac{319\ 050 \checkmark \text{ sien 1.1.1}}{319\ 050 \checkmark}$	$120,9 \text{ dae} \checkmark$ Aanvaar 121 dae Moet x 365 wees
Lewer kommentaar op grond van jou bevindings en sê of sy bekommerd moet wees of nie. EEN geldige punt $\checkmark \checkmark$ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde Verkope is stadig / voorraad beweeg nie so vinnig as verwag nie / voorraadopbouing. Slotvoorraad is byna dubbel die openingsaldo / 121 dae (3 maande) op die rakke. Gevaar bestaan dat voorraad verouderd kan raak / oudmodies / klante mag dalk nuwer modelle wil hê. Die produk is duursaam en het 'n langer raklewe. Daar mag dalk 'n groter vraag wees in die warmer maande / sal in die toekoms verkoop kan word.	

5

2

1.1.3

Deb wil oorskakel na die geweegde gemiddelde metode om die waarde van die elektriese waaiers te bepaal aangesien sy voel dit kan die winsgewendheid verbeter. Lewer kommentaar op hierdie voorstel. Verskaf TWEE punte.

TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde

- Oneties om voorraad te manipuleer
- Geweegde gemiddelde het gewoonlik 'n kleiner slotvoorraad – lei tot 'n kleiner bruto wins syfers
- Dit sal vergelykings moeilik maak – beplanning sal nie effektief wees nie.
- Hierdie waardasie is bloot 'n boekinskrywing en sal nie die voorraadwaarde op die lang duur beïnvloed nie.

4

1.2 BTW

1.2.1

Bereken die bedrag betaalbaar aan SAID vir BTW vir die twee maande BTW-periode geëindig 30 Junie 2022.

$$\begin{aligned} & \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \\ & 3\,800 + 86\,100 + 1\,260 - 1\,125 - 142\,500 - 3\,750 - 6\,000 - 540 \\ & = 62\,755 \quad \checkmark \text{ een deel korrek} \end{aligned}$$

Aanvaar alternatiewe aanbiedings soos tekens wat omgeruil is, grootboekrekeninge, inset / uitset-totale

9

1.2.2

Wat sal jy, as 'n senior bestuurder, vir Brenda sê in verband met hierdie transaksie? Verskaf TWEE punte.

TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde

- Dit is bedrog om BTW in te vorder en dit nie aan SAID oor te betaal nie.
- Die besigheid is 'n agent van SAID – samel BTW in namens SAID / die geld behoort nie aan die besigheid nie.
- Dit is onetiese sakepraktyk – nadelig vir die beeld van die besigheid.
- Negatiewe publisiteit sal op die lang duur verkope beïnvloed.
- Indien dit ontdek word, sal die besigheid beboet / gedagvaar word.

4

TOTALE PUNT	35	
-------------	----	--

VRAAG 2

2.1

2.1.1	Onwaar ✓
2.1.2	Waar ✓
2.1.3	Onwaar ✓

3

2.2.1 Bring die totale van die KOJ en KBJ op datum in die tabel wat voorsien word en bereken die korrekte saldo van die bankrekening in die Algemene Grootboek op 31 Julie 2022.

KONTANTONTVANGSTEJOERNAAL	KONTANTBETALINGSJOERNAAL
116 400	132 500
1 800 ✓✓	1 150 ✓
	1 840 ✓
	740 ✓
118 200	136 230

Banksaldo:

$$21\ 800 \checkmark + 118\ 200 \checkmark - 136\ 230 \checkmark = 3\ 770 \checkmark \text{ een deel korrek}$$

9

2.2.2 BANKREKONSILIASIESTAAT OP 31 JULIE 2022

	DEBIET	KREDIET
Saldo volgens Bankstaat	36 270 ☒ balanseerende bedrag; mag krediet wees	
Uitstaande deposito's: 20/07		22 500 ✓
29/07		12 700 ✓
Deposito vir huur nog nie aangeteken		9 200 ✓
Uitstaande EFO 778	6 200 ✓	
Fout op staat / bedrag dubbeld aangeteken		1 840 ✓
Saldo volgens Bankrekening	3 770 ☒ sien 2.2.1	
Vir beide totale	46 240 ☒	46 240

8

2.2.3

Verwys na die uitstaande deposito van R22 500 gedateer 20 Julie 2022. Verduidelik waarom die rekenmeester bekommerd moet wees oor hierdie deposito. Verskaf EEN punt.

EEN geldige punt ✓✓ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde

- Deposito is laat / nie goeie sakepraktyk om kontant te terug te hou nie (sekuriteitsrisiko)
- Swak interne beheer – kontrole en beheer / toesig
- Geen verdeling van pligte – persoon buit situasie uit / nalatig
- Mag bydra tot swak bestuur van kontant – likiditeisprobleme in die toekoms
- Moontlike rol van kontant

2

2.3 MOLLY SE DELI

2.3.1

KREDITEUREGROOTBOEKREKENING VAN GLADYS VERSKAFFERS	
Foutiewe saldo op 1 Augustus 2022	41 800
A	8 600 ✓
B	(17 800) ✓
C	twee of 0 (9 000) ✓✓
D	600 ✓✓
E	– 2 240 een punt – 2 240 een punt (4 480) ✓✓
Saldo na foute en weglatings	19 720 ☒
	een deel korrek

9

2.3.2

Molly was teleurgesteld dat sy nie die voordeel van korting kon geniet nie. Hoe kan Molly die interne beheerprosesse verbeter om te verseker dat dit nie in die toekoms weer sal gebeur nie? Verskaf TWEE punte.

TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓

- Verbeter toesig en magtiging vir alle betalings
- Maak 'n lys van betalings wat gedoen moet word. (kontrolelys)
- Implementeer verdeling van pligte sodat Janice nie so baie take het nie.
- Bied vir Janice opleiding aan – sal ook oorboekingsfoute verminder.

4

TOTALE PUNT	35	
------------------------	-----------	--

VRAAG 3

3.1

3.1.1	C ✓
3.1.2	D ✓
3.1.3	A ✓
3.1.4	B ✓

4

3.2.1

Bereken: DIREKTE ARBEIDSKOSTE

5 x 1 550 x 60	=	465 000	✓✓	een deel korrek
225 x 96 ✓✓	=	<u>21 600</u>	✓	een deel korrek
		486 600	✓	bewerking
WVF 1%	=	<u>4 866</u>	✓	1% van totaal hierbo
		<u>491 466</u>	✓	bewerking

8

3.2.2

FABRIEKSBOKOSTE-NOTA

Voorlopige totaal		203 720
Indirekte arbeid 60 000 x 25%		+ 15 000 ✓✓
Indirekte materiaal		- 1 800 ✓✓
Versekering 19 200 / 4		+ 4 800 ✓✓
Water en elektrisiteit - 47 400 + 33 180 OF 47 400 x 30%		- 14 220 ✓✓
	een deel korrek	207 500 ✓

9

3.2.3

PRODUKSIEKOSTESTAAT OP 28 FEBRUARIE 2022

Direkte materiaalkoste	PK – DAK	321 034	✓
Direkte arbeidskoste	sien 3.2.1	491 466	✓
PRIMÊRE KOSTE		812 500	
Fabrieksbokoste	sien 3.2.2	207 500	✓
Totale vervaardigingskoste	bewerking	1 020 000	✓
Werk-in-proses (beginsaldo)		18 750	
	bewerking	1 038 750	✓
Werk-in- proses (eindsaldo)		(38 750)	✓
	Balanserende bedrag		
Koste van produksie van klaar produkte		1 000 000	Drie punte
42 300 ✓ + 1 004 500 ✓ - 46 800 ✓			

9

3.3 EENHEIDSKOSTE EN GELYKBREEK

3.3.1 Lewer kommentaar oor die beheer oor direkte materiaalkoste per eenheid en verkoops- en verspreidingskoste per eenheid. Haal syfers aan. Verskaf in elke geval, 'n moontlike rede vir die verandering.

KOSTE	BESLUIT ✓ ✓ met syfers ✓✓ ✓✓
Direkte materiaalkoste	Verminder van R140 tot R120 (met 14,3%) Het goedkoper materiaal / verskaffer gekies Koop plaaslik / verminder vervoerkoste Moontlik beter opleiding / verminder vermorsing / effektiewe werksmag.
Verkoops- en verspreidingskoste	Verhoog van R60 tot R90 (met 50%) Poging om verkope aan te moedig Poging om teikenmark uit te brei Motivering vir verkoops personeel (kommissie) Gratis aflewering (of teen verlaagde koste)

6

3.3.2 Verduidelik of Cage tevrede behoort te wees met die vlak van produksie bereik en die gelykbreekpunt. Verskaf TWEE punte. Haal syfers aan.

TWEE geldige punte (met syfers) ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde

- Produksie het met 1 000 eenhede toegeneem, maar GBP het met 1 420 eenhede toegeneem.
- Verlede jaar op 1 500 eenhede wins gemaak, maar hierdie jaar slegs op 1 080 eenhede.
- Verlede jaar was wins R195 000 en hierdie jaar het dit gedaal tot R159 840.

4

TOTALE PUNT	40	
--------------------	-----------	--

VRAAG 4

4.1 Verduidelik waarom:

4.1.1 Oninbare skuld nie in 'n kontantbegroting sal voorkom nie.

Dit is 'n nie-kontant item ✓ enige geldige verduideliking om nie-kontant item aan te dui

1

4.1.2 'n Kontantbegroting 'n effektiewe interne beheermeganisme is.

EEN geldige punt ✓✓ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde

Effektiewe beheer oor kontant-reserwes / monitering van kontant-ontvangstes en betalings / rekonsiliasie van kontant (bank) saldo vir beplanning / verseker goeie likiditeit / identifiseer kontantvloeiprobleme en neem stappe om dit reg te stel.

2

4.2.1 DEBITEURE-INVORDERINGSKEDULE

Maand	Kredietverkope	AUGUSTUS	SEPTEMBER
JUNIE	360 000	64 800	
JULIE	364 000	109 200	65 520 ✓✓
AUGUSTUS	382 200	183 456	114 660 ✓✓
SEPTEMBER	354 900		170 352 ✓✓
ONTVANGSTES VAN DEBITEURE		357 456	350 532 ✓

7

een deel korrek

4.2.2 Bereken:

Wees bedag op alternatiewe metodes vir berekeninge

BEWERKINGS	ANTWOORD
(i) Huurinkomste: Augustus 13 878 x 100/108	2 12 850 ✓✓ een deel korrek
(ii) Betalings aan krediteure: September 320 000 x 75%	2 240 000 ✓✓ een deel korrek
(iii) Terugbetaling van lening: September 550 twee punte $(3\ 300 - 2\ 750) \checkmark\checkmark \times 12 \checkmark$ 0,11 ✓	5 60 000 ✓ een deel korrek
(iv) Dividende op gewone aandele: September (480 000 ✓ + 75 000 ✓✓) x 0,15	4 83 250 ✓ Moet x 0,15 wees

13

4.2.3 **Bereken: % verhoging in salarisse en lone.**

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{8\ 058}{134\ 300} \times 100$ ✓	6% ✓

3

4.2.4 **Verskaf TWEE redes waarom die maatskappy sou besluit om in personeelopleiding te investeer.**

Enige TWEE geldige punte ✓ ✓

Dit bevorder die beeld van die besigheid / effektiewer arbeidsmag
 Terugploeg in die gemeenskap wat die besigheid ondersteun.
 Korporatiewe sosiale verantwoordelikheid (soos in King Kode uiteengesit)
 Goeie korporatiewe bestuur.
 Goeie publisiteit – beter wins (meer klante)

2

4.2.5 **Lewer kommentaar oor die nuwe benadering rakende kontant- en kredietverkope.**

As gevolg van daling in verkope, is besluit om meer op krediet te verkoop ✓✓

2

Verduidelik TWEE nadele van hierdie benadering.

TWEE nadele van kredietverkope ✓✓ ✓✓

Kan tot kontantvloei probleme lei – debiteure betaal later
 Beheer oor debiteure – addisionele administratiewe pligte – uitstuur van state, ens.
 Moontlikheid van oninbare skuld / skuldinvorderaars / regsopptrede

4

Lewer kommentaar oor die werklike en begrote syfers vir die volgende items:

ADVERTENSIES Haal syfers aan Kommentaar ✓✓ Syfer (rakende verkope) ✓	Begroot vir 3% van verkope; werklik is 4% van verkope/ Verkope is 40% minder as begroot, maar advertensies is slegs 20% minder as begroot. Advertensies was nie effektief nie – die verlangde verkope is nie bereik nie.	3
VERPAKKINGS-MATERIAAL Kommentaar ✓✓ Syfer (rakende verkope) ✓	Begroot vir 6% van verkope; werklik is 5,5% van verkope/ Verkope is 40% minder as begroot, maar verpakkingsmateriaal is 44,9% minder as begroot. Verpakkingsmateriaal is goed beheer – effektiewe gebruik van verpakking. Geen vermorsing of wanbestuur is opgemerk nie.	3

TOTALE PUNT**40****TOTAAL: 150**